



Filma par igauņu basketbola leģendu “Kalev” no 17. marta visā Latvijā

Publicēts: 15.03.2023.

[Kinoteātros](#)

[Pirmizrāde](#)

[Spēlfilma](#)



Filmas "Kalev" pirmizrāde Latvijā 14. martā, foto: Andrejs Strokins

Kinoteātri “Forum Cinemas” 14. martā pirmizrādi piedzīvoja igauņu režisora Oves Mustinga spēlfilma “Kalev”, kas stāsta par basketbola meistaršakīkstēm PSRS pēdējā pastāvēšanas gadā, kad uz spēles likts daudz vairāk par uzvaru. Igaunijā filmu jau noskatījušies vairāk nekā 117 tūkstoši skatītāju, no 17. marta tā skatāma kinoteātros visā Latvijā.

Spēlfilma ir balstīta patiesos notikumos par to, kā Igaunijas basketbola komanda *Kalev* 1991. gadā kļuva par PSRS čempioniem (kā vēlāk izrādījās – pēdējiem), kamēr cīņas basketbola laukumā risinājās paralēli ar valstī briestošo revolūciju – tautas alkām pēc brīvības. Baltijas komandām ir jāpieņem nozīmīgs lēmums – vai piedalīties Padomju Savienības sacensībās tādā laikā, kad nacionālā neatkarība ir rokas stiepiena attālumā. Sportistu vēlme pierādīt sevi un uzvarēt nav tik viegli aplūsināma, arī sporta fanu domas nav vienprātīgas, jo uz spēles likts daudz vairāk par uzvaru.

Režisors Ove Mustings uzsver: “Šī nav dokumentāla filma, bet gan spēlfilma. Padomju okupācijas gados basketbols igauņiem bija pats svarīgākais sporta veids, jo caur to igauņi, tāpat kā latvieši un lietuvieši, spēja parādīt savu sportisko gudrību un arī savu nacionālo spēku. Varētu domāt, ka mūsu uzvara PSRS meistaršakīkstēs ir tikai stāsts par igauņu uzvaru, bet nē, tas ir visu Baltijas valstu kopējais stāsts.”

Filmā *Kalev* lomas atveido ne tikai igauņu aktieri, bet arī latvieši Andris Keišs, Artūrs Putniņš, Jēkabs Reinis, Klāvs Kristaps Košins un Kaspars Zāle. “Mēs meklējām aktierus visur, atlasījām garus, slaidus, sportiskus puisius, kuri prot spēlēt basketbolu un pārvalda vairākas svešvalodas, tostarp krievu. Apgrūtinājums aktieru atlasē bija arī tas, ka viņiem bija vizuāli jālīdzinās īstajiem spēlētājiem.

Galvenajās lomās vajadzēja būt aktieriem, nevis sportistiem,” stāsta režisors Ove Mustings.

Filma tika uzņemta Latvijā un Igaunijā. Aktieriem notika regulāri komandas un individuālie treniņi, par tiem stāsta aktieris Jēkabs Reinis, kurš filmā atveido basketbolistu Sergeju Babenko: “Mums bija kopīgi treniņi, reizi vai divas reizes mēnesī braucām uz Igauniju, Latvijā mani individuāli trenēja Gunārs Gailītis. Tas bija neaizmirstams laiks, skatījos filmu ar tādu nostalgiju! Ne vienmēr izveidojas emocionālā piesaiste filmai un tās komandai, bet šoreiz tas ir noticis, *Kalev* atstājis nozīmīgu nospiedumu manā dzīvē.”

Aktieris Andris Keišs dalās pieredzē par filmēšanos: “Es Igaunijā jutos kā mājās. Igauņi, manuprāt, ir mums vistuvākā tauta, mūsu mentalitāte un pasaules uztvere ir ļoti līdzīgas. Līdz ar to man nebija nekāds pārsteigums par to, ka pirmo filmēšanas nedēļu ar mani neviens aktieris nerunāja. Viņi, līdzīgi kā mēs, mazliet pagaida, un tikai tad sāk draudzēties. Ļoti iepriecināja režisora un operatora tandēms – mierīga mērķtiecība ļauj justies droši. Un, protams, iepriecina tas, ka patriotiskā filmā varoņi šaubās, svārstās, padodas, saņemas; citiem vārdiem sakot – ir dzīvi cilvēki.”

Filmas uzņemšanas procesu Latvijā organizēja studija *Ego Media* un producentis Guntis Trekteris, kurš stāsta: “Igaunijai bija vajadzīgi ne tikai Latvijas sportiskie aktieri, bet arī padomju stila interjeru, kādu mums vēl tobrīd bija daudz, tāpēc Latvijā filmējām Daugavas sporta namā, Sporta manēžā, Kongresu namā, Dailes teātrī, kas pārtapa par lidostu, un citās vietās.”

Basketbolists Kārlis Muižnieks, kurš 1991. gadā spēlēja basketbola komandā VEF (filmā redzama VEF cīņa ar *Kalev* meistarsacīkšu pusfinālā), stāsta: “Noskatoties filmu, radās nostalgija par to laiku, par jaunību, par tām spēlēm un uzvarām. Igaunijai tas ir cits stāsts, viņi izbaudīja to *lielo* zeltu, bet mēs dabūjām *mazo* zeltu – bronzas medaļu, paliekot trešajā vietā. Skatījos filmu ne tikai kā basketbola spēlētājs, bet arī kā treneris. Man ļoti patika, ka aktieri bija labi iemācījušies kombinācijas, igauņi savulaik bija slaveni ar tām, kombinācijas bija viņu klasika. Filma mani aiznesa 30 gadu senā pagātnē, un bija forši atkal zbadīt to sajūtu. Protams, kā jau mākslas filmās, krāsas ir nedaudz sakāpinātas, visas traģikomiskās situācijas un sadzīve, bet arī tā bija neatņemama laika sastāvdaļa.”

Filma *Kalev* Igaunijā pirmizrādi piedzīvoja jau 2022. gadā un tika izvirzīta ASV Kino akadēmijas *Oskara* balvai no Igaunijas, tā izrādīta Varšavas kinofestivālā, Tallinas festivālā *Melnās naktis*, Skandināvu kino festivālā Losandželosā, Palmspringsas starptautiskajā kinofestivālā, Amerikas filmu institūta (AFI) rīkotajā Vašingtonas kinofestivālā, Bostonas Baltijas filmu festivālā, Eiropas filmu festivālā Čikāgas filmu centrā. Drīzumā filma būs skatāma arī Singapūrā un Sanmarino.

Igaunijā filma ir saņēmusi vairākas nacionālās balvas – režisors Ove Mustings par debiju un Reins Kotovs kā labākais montāžas režisors. Kultūras fonda gada balva piešķirta Maitam Malmstenam kā labākajam vīriešu lomas atveidotājam.

Filmas producenti ir Igaunijas kompānijas *Allfilm* un *Ugri Film*, studija *Ego Media* organizēja filmēšanas procesu Latvijā un piesaistīja līdzfinansējumu ārzemju filmu uzņemšanai. Filmu atbalstījuši Igaunijas Filmu institūts, Igaunijas Kultūras fonds, Igaunijas Kultūras ministrija, Rīgas Filmu fonds, Latvijas Nacionālais kino centrs un Igaunijas Republikas vēstniecība Latvijā.

Filmu kinoteātros izplata *Baltic Content Media*.

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/filma-par-igaunu-basketbola-legendu-kalev-no-17-marta-visa-latvija>